

ΠΟΣΟ ΘΑ ΩΦΕΛΗΣΕΙ ΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩ

Του Χρήστου Βλ. Γκόρτσου
Γενικού Γραμματέα Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών
Επικουρου Καθηγητή Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Μετά την υιοθέτηση του ευρώ σε λογιστική μορφή το 1999 και την κυκλοφορία του σε φυσική μορφή στα κράτη μέλη της ευρωζώνης το 2002, η δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε ευρώ (SEPA - Single Euro Payment Area) υπήρξε το επόμενο σημαντικό εγχείρημα για την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ειδικά στο πεδίο των υπηρεσιών πληρωμών. Στο πλαίσιο αυτό, το 2002, ο ευρωπαϊκός τραπεζικός κλάδος, υιοθετώντας την αρχή της αυτορρύθμισης, δημιούργησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payments Council – EPC), έργο του οποίου υπήρξε και συνεχίζει να είναι η αναδιάρθρωση του πλαισίου παροχής ηλεκτρονικών πληρωμών και υπηρεσιών καρτών με στόχο τη δημιουργία του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ, γνωστού με το αγγλικό ακρωνύμιο SEPA (Single Euro Payments Area).

Η πρωτοβουλία της δημιουργίας του SEPA θα υλοποιηθεί πλήρως, όταν όλες οι ηλεκτρονικές πληρωμές στην ευρωζώνη θα αντιμετωπίζονται ως εγχώριες πληρωμές και η σημερινή διάκριση μεταξύ εγχώριων και διασυνοριακών πληρωμών θα έχει εξαλειφθεί. Οι βασικοί όροι, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των πολιτών, των επιχειρήσεων και του Δημοσίου, δεν θα διαφέρουν, ανεξάρτητα αν οι πληρωμές θα είναι εγχώριες ή διασυνοριακές.

Ο SEPA θα επιτρέψει σε όλους τους οικονομικά δρώντες να δέχονται και να πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πληρωμές – δηλαδή πληρωμές χωρίς τη χρήση μετρητών ή επιταγών – χρησιμοποιώντας έναν και μόνο τραπεζικό λογαριασμό σύμφωνα με ένα ενιαίο σύνολο κανόνων, προτύπων, διαδικασιών και υποδομών. Πρόκειται για ένα σημαντικό έργο αναδιάρθρωσης και εναρμόνισης, το οποίο θα οδηγήσει στην αναδιάρθρωση των συστημάτων πληρωμών των κρατών μελών της ευρωζώνης και θα ωφελήσει τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, κυρίως λόγω της συνδρομής των ακόλουθων παραγόντων:

- Ο πρώτος παράγοντας είναι η τυποποίηση και εναρμόνιση προτύπων και επιχειρηματικών πρακτικών που χρησιμοποιούνται στις πληρωμές. Αυτό θα συμβεί διότι οι ηλεκτρονικές πληρωμές που μέχρι τώρα λειτουργούσαν διαφορετικά σε κάθε χώρα της ευρωζώνης, με την εφαρμογή νέων κοινών επιχειρηματικών κανόνων και τεχνικών προδιαγραφών, θα οργανωθούν και θα πραγματοποιούνται ομοιογενώς σε κάθε χώρα της ευρωζώνης προσφέροντας στην πελατεία των τραπεζών ένα αναβαθμισμένο επίπεδο υπηρεσιών. Η καθιέρωση κοινών προτύπων θα βοηθήσει στην επίτευξη μεγαλύτερου ανταγωνισμού σε κάθε στάδιο της τεχνικής υλοποίησης της

αλυσίδας συναλλαγής και στην πλέον ορθολογική αξιολόγηση ζητημάτων ασφαλείας. Επίσης, η τυποποίηση και ο καθορισμός κατάλληλων φορέων πιστοποίησης θα διασφαλίσει τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων.

Επιπλέον, η καθιέρωση γνωστών εκ των προτέρων επιχειρηματικών κανόνων και πρακτικών θα συντείνει στη μεγαλύτερη προσβασιμότητα των πολιτών και των εταιρειών στις υπηρεσίες που προσφέρουν τα διάφορα συστήματα ηλεκτρονικών πληρωμών.

- Ο δεύτερος παράγοντας είναι η ασφάλεια δικαίου που απορρέει από τη θέσπιση και υιοθέτηση κοινών κανόνων που διέπουν τα ηλεκτρονικά συστήματα πληρωμών. Οι ισχύουσες κανονιστικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης δημιουργούν νομική αβεβαιότητα για τις διασυνοριακές συναλλαγές και λειτουργούν ως φραγμοί. Η οδηγία 2007/64/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 13^{ης} Νοεμβρίου 2007 – η οποία θα πρέπει να ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο κάθε χώρας της ευρωζώνης έως το Νοέμβριο του 2009 – θα καλύψει το υφιστάμενο κενό και θα παράσχει την απαραίτητη ασφάλεια δικαίου για την επέκταση των ηλεκτρονικών πληρωμών σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ.

Συνεπώς, ο SEPA τελικά επηρεάζει κάθε πολίτη, επιχείρηση και το Δημόσιο που πραγματοποιεί ηλεκτρονικές πληρωμές εντός της ευρωζώνης, όπως και κάθε κρίκο της αλυσίδας των υποδομών που υποστηρίζουν τη λειτουργία των ηλεκτρονικών πληρωμών. Οι ηλεκτρονικές πληρωμές, οι οποίες διέπονται από ίδιες τεχνικές και συμβατικές διατάξεις μεταξύ των κρατών μελών της ευρωζώνης, διεκπεραιώνονται ταχύτερα και ασφαλέστερα.

Τα προαναφερόμενα οφέλη θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη καινοτόμων ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών και στην ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας στα οποία ήδη έχει επικεντρωθεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών. Η ανάπτυξη των νέων μέσων ηλεκτρονικών πληρωμών έχει ήδη προχωρήσει στο σχεδιασμό ή / και στη φάση υλοποίησης και περιλαμβάνει:

- νέα συστήματα μεταφοράς πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων με προδιαγραφές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, και
- την προσαρμογή των υφιστάμενων συστημάτων καρτών σε ένα νέο πλαίσιο επιχειρηματικών και τεχνικών προτύπων και διαδικασιών που είναι γνωστό και ως “Sepa Cards Framework”.

Επίσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, λαμβάνοντας υπόψη τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που επιβάλλονται από την τρέχουσα πραγματικότητα λόγω της συνεχώς αυξανόμενης χρήσης του διαδικτύου και γνωρίζοντας ότι η ηλεκτρονική τραπεζική αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες για τις ευρωπαϊκές τράπεζες στο παρόν και κυρίως το μέλλον, επεξεργάζεται ήδη υπηρεσίες που θα έχουν προστιθέμενη αξία και οι οποίες θα στηρίζονται σε ηλεκτρονικές πληρωμές. Οι εν λόγω υπηρεσίες συνδέονται με τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμών SEPA (άμεσες χρεώσεις, μεταφορές πιστώσεων και κάρτες), αποσκοπούν στην κατάργηση της έκδοσης, διακίνησης και διαφύλαξης εντύπων και στοχεύουν στην πλήρη αυτοματοποίηση της επεξεργασίας και συνεπώς προσφέρουν μεγάλα περιθώρια μείωσης του κόστους και καλύτερη διαχείριση. Ενδεικτικά πρόκειται για:

➤ Την Ηλεκτρονική Τιμολόγηση

Πρόκειται για μία υπηρεσία με την οποία τα τιμολόγια όχι μόνο θα εκδίδονται και θα διαβιβάζονται στον παραλήπτη ηλεκτρονικά, αλλά θα παρέχεται η δυνατότητα και για την αυτοματοποίηση της εξόφλησής τους με τη χρήση των ηλεκτρονικών πληρωμών.

➤ Την Ηλεκτρονική Συμφωνία Λογαριασμών

Πρόκειται για ηλεκτρονική αντιστοίχιση των πληρωμών με λογαριασμούς οφειλών και αυτοματοποίηση της ενημέρωσης των λογαριασμών του δικαιούχου.

➤ Πληρωμή Λογαριασμών με Ηλεκτρονικές εξουσιοδοτήσεις

(E-MANDATES – SEPA Direct Debit Scheme)

Ανάπτυξη εφαρμογών παροχής ηλεκτρονικών εξουσιοδοτήσεων (ή αναθέσεων) στους ενδιαφερόμενους για τις επαναλαμβανόμενες και τις εφάπαξ πληρωμές σε ευρώ. Στο πλαίσιο αυτό, ο οφειλέτης/καταναλωτής συμπληρώνει και αποστέλλει, σε έντυπη μορφή, την εξουσιοδότηση χρέωσης του λογαριασμού του στην επιχείρηση (οφειλέτη του) και όχι στην τράπεζα. Εναλλακτικά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, επεξεργάζεται τη δυνατότητα συμπλήρωσης της εξουσιοδότησης ηλεκτρονικά (e-mandates) από τον οφειλέτη/καταναλωτή, μέσω της ιστοσελίδας της επιχείρησης και χρήσης εφαρμογών ηλεκτρονικής τραπεζικής για την αυθεντικοποίησή της.

➤ Διενέργεια πληρωμών μέσω διαδικτύου → Online Payments

Η εφαρμογή «SEPA Online πληρωμή» καλύπτει το χρήστη ο οποίος πραγματοποιεί μέσω internet banking αγορές (e-commerce). Συγκεκριμένα, ο πελάτης επισκέπτεται την ιστοσελίδα της επιχείρησης που τον ενδιαφέρει, διαλέγει το προϊόν και όταν έρθει στο επίπεδο της πληρωμής έχει στη διάθεσή του διάφορους τρόπους πληρωμής όπως: πληρωμή με κάρτα, αντικαταβολή, πληρωμή μέσω της εφαρμογής “Online Payment”. Διαλέγοντας την τρίτη αυτή επιλογή, καλείται να υποδείξει την τράπεζα με την οποία συνεργάζεται στο internet banking και διαλέγοντας την τράπεζά του ο πελάτης μεταφέρεται στην ασφαλή ιστοσελίδα internet banking της τράπεζάς του, όπου ολοκληρώνει την ηλεκτρονική πληρωμή προς την επιχείρηση μέσα από το οικείο και ασφαλές περιβάλλον που εμπιστεύεται.

➤ Διενέργεια πληρωμών μέσω κινητού τηλεφώνου → Mobile Payments

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών διερευνά ήδη τη δυνατότητα και το πλαίσιο συνεργασίας με την παγκόσμια οργάνωση των παρόχων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας (mobile network operators) GSMA με στόχο τον ορισμό των επιχειρησιακών απαιτήσεων και τη δημιουργία κοινών προτύπων για την ανάπτυξη πληρωμών μέσω του κινητού τηλεφώνου.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προηγούμενα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο SEPA θα επηρεάσει όλους όσους πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πληρωμές σε ευρώ και αλλάζει τις υποδομές που υποστηρίζουν την πραγματοποίηση και την είσπραξη πληρωμών προσφέροντας βελτιωμένες υπηρεσίες και γρήγορη, με τυποποιημένο τρόπο διεκπεραίωση των πληρωμών τόσο στη χώρα μας όσο και στα υπόλοιπα κράτη μέλη της ευρωζώνης.